

Woonwinkelpand Rijen

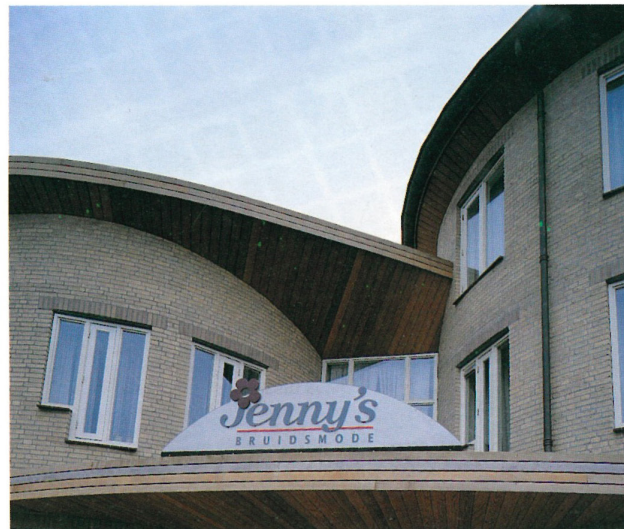
Van Laarhoven Combinatie Architecten, Rijen

Duurzame derde huid

thema **Duurzaamheid**
in al haar vormen

In Jenny's Bruidsmodezaak beperkt de duurzaamheid zich niet tot het gebruik van verantwoorde materia-

len. Volgens architect Huub van Laarhoven stonden bij het ontwerp van het woonwinkelpand het welzijn en welbevinden van de gebruikers voorop. Van Laarhoven ontwierp de winkel met bovenwoning als een 'derde huid' voor de gebruikers. De natuur was daarbij volgens de VIBA-architect een inspiratiebron. Het verklaart de vele gebogen wanden in het pand: 'In de natuur is ook niets rechthoekig.' HF

- ① Ronde vormen zijn kenmerkend voor de bruidsmodewinkel.
- ② De ingang aan de straatzijde.
- ③ Aansluiting van het dak tussen de twee bouwvolumes.
- ④ Interieur herenafdeling.

Het woonwinkelhuis in het Brabantse Rijen heeft twee niervormige volumes ter weerszijden van een brede gekromde gang. Het grondplan is een vertaling van Huub van Laarhovens visie op het huwelijk als een samengaan van twee mensen die in vrijheid verbonden zijn. Die visie werd in de plattegrond vrij letterlijk uitgewerkt. De centrale gang tussen de beide hoofdvolumes zorgt tegelijkertijd voor een scheiding en een verbinding van de hoofdvolumes.

De bruidsmodeboetiek kent zowel binnen als buiten bijna uitsluitend ronde wanden. De ronde vormen demonstreren de voorkeur van de architect voor ontwerpen op basis van natuurlijke referenties, zoals slakkenhuizen en schelpen. Het ontwerpen vanuit dergelijke referenties biedt volgens Van Laarhoven een grondslag voor duurzame architectuur in de ruimste betekenis van het woord.

Vakantieadres

Van Laarhoven vindt duurzaamheid meer dan een lage EPN of het gebruik van materialen die het milieu weinig of niet belasten: 'Het begrip duurzaamheid heeft voor mij op de eerste plaats betrekking op het welzijn en het welbevinden van de gebruiker. De gebruiker staat bij mij centraal, die moet zich prettig voelen in een gebouw. Daarom is de natuur in mijn ontwerpen het vertrekpunt voor gebouwen die zich als een derde huid voegen naar de gebruiker. In de natuur ligt de basis van het bestaan van mens en dier.'

De mens is vanzelfsprekend verplicht met respect met die natuur om te gaan, vindt Van Laarhoven. 'Daarnaast zijn in de natuur de meest fraaie gegevens zo voorhanden, zoals vormen, verhoudingen, materialen en kleuren. De mens verliest echter steeds meer de binding met de natuur. Ecologisch bouwen, bouwen in overeenstemming met de natuur, zorgt voor architectuur waarin die binding wel aanwezig is. De woonomgeving zou ons vakantieadres moeten zijn.'

Daktuin

Behalve Van Laarhovens beeldende omschrijving van het huwelijk hebben ook meer rationele factoren zoals situatie, bezonning en de eisen uit het PVE het ontwerp van het woonwinkelhuis bepaald. Het uitgebreide plan van eisen schreef een bijna volledige bebouwing van de diepe kavel voor. Het woongedeelte is op het zuiden georiënteerd, de slaapkamers in de toren liggen aan de noordzijde. Vanuit het PVE zijn de winkel en atelier vrij gesloten vormge-

③
④

5 6 Interieur damesafdeling.

7 Interieur herenafdeling.

8 Plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping plus doorsnede 1:500.

- 1 ingang
- 2 wachtruimte
- 3 bruidsmode dames
- 4 bruidsmode heren
- 5 garderobe
- 6 strijkkamer
- 7 atelier
- 8 kantoor
- 9 opslag
- 10 meubelstofeerder
- 11 keuken
- 12 garage
- 13 ingang woning
- 14 administratie
- 15 kantoor
- 16 archief
- 17 magazijn
- 18 woonkamer
- 19 salon
- 20 keuken
- 21 bijkeuken
- 22 daktuin
- 23 badkamer
- 24 slaapkamer

5

6

geven, met een positieve invloed op de EPN. De ligging van de woning op de verdieping leidde noodgedwongen tot de aanleg van een tuin op het dak van de atelierruimte.

Van Laarhoven noemt de daktuin de belangrijkste ecologische maatregel in het ontwerp: 'Het idee voor de tuin is logisch ontstaan vanuit het gegeven van de woning op de verdieping. Maar het is een waardevol ecologisch element van het gebouw, waarmee een architect een deel van het groen kan teruggeven dat verloren gaat door de bouw van een pand.'

Het aan de daktuin grenzende hellende dak is door Van Laarhoven niet als groen dak uitgevoerd. Het kreeg een dakbedekking van EPDM voorzien van grind als ballast. Een compromis, aldus Van Laarhoven, geboren uit een budgettaire afweging van de zijde van de opdrachtgever. Voor het dak van de toren maakte Van Laarhoven gebruik van zogenaamde nonnen- en monnikenpannen, keramische dakpannen uit Frankrijk die zich lenen voor het leggen van ronde dakvormen.

Materiaalkeuze

In het woonwinkelpand zijn bijna uitsluitend duurzame, natuurlijke materialen gebruikt, met hier en daar een compromis ingegeven door financiële motieven of onzekerheid ten aanzien van de levensduur van een ecologisch product.

Het woonwinkelpand heeft dragende gevels en scheidingswanden van keramische SVK snelbouwblokken. Het feit dat de steen ademt, draagt volgens de

architect bij aan een beter binnenmilieu. Om die reden koos de architect dan ook voor toepassing van niet-toxische stoffen en voor materialen zonder elektrostatische oplading. De gevelbekleding bestaat uit een gele handvorm steen op een donkere gemetselde plint. Het pand heeft een draagconstructie van gelamineerde vuren liggers, afgetimmerd met gipsplaten. De vloeren zijn van beton met puin-grulaat. Het dak bestaat uit OSB houtvezelplaten voorzien van isolatie van Pavatherm houtvezelplaten met milieuvriendelijk EPDM folie als dakafdekking. De dakafdekking is niet gelijk maar geballast, vanwege het milieuvriendelijke karakter van lijn. Het dak van het atelier is uitgevoerd in beton en heeft een draagconstructie van stalen balken, in verband met de belasting door de bovenliggende daktuin. De architect prevaleerde hier het terugbrengen van groen boven de duurzaamheid van materialen. Van Laarhoven: 'Soms ontkomt je niet aan een compromis.'

Ventilatie met warmteterugwinning

Ook een compromis zijn de dakoverstekken van western red cedar. Achteraf geen gelukkige keuze volgens Van Laarhoven, want de houtsoort komt uit Canadese oerbossen en is dus beslist niet ecologisch verantwoord. Oorspronkelijk was voor de dakoverstekken voorzien in de toepassing van Plato-hout of Stelac-wood, vuren en grenen hout verduurzaamd tot duurzaamheidsklasse 1. Ondanks garanties van de fabrikant omtrent de duurzaamheid

van het materiaal in de praktijk, durfde de opdrachtgever het niet aan om de houtsoort te gebruiken. Buitenkozijnen, deuren en ramen zijn vervaardigd uit meranti kernhout. Een keuze die de architect verantwoord en ecologisch noemt: 'Het hardhout is duurzaam geproduceerd.' Het woonwinkelpand heeft een EPN van 1,2, bij een eis van 1,6 voor bedrijfsgebouwen. De score van 1,2 is mede te danken aan ventilatie met warmteterugwinning. Een kostbare installatie, maar uiterst efficiënt aldus de architect. En zonnecollectoren? Die zijn niet toegepast, om financiële redenen.

Projectarchitect: Ir. Huub van Laarhoven.
Adviseurs: DHV Breda (constructie).
Opdrachtgever: Jenny's Bruidsmode bv, Rijen.
Hoofdaannemer: Biologische-Bouw Collectief bv, Goirle/Riel.
Ontwerp interieur: Francine Broos, Loon op Zand.
 Data: opdracht 1998, ontwerp 1999, bouw aug 1999-jul 2000.
Maten: brutovloeropp. 920 m², bruto-inhoud 2950 m³.
Kosten: totale stichtingskosten € 926.000; bouwsom € 658.000, incl. installaties (€ 68.000), honoraria en BTW, excl. inrichting.
Foto's: Christel Nijland, Den Haag.

Draagconstructie
Fundering en vloeren: beton met puingranulaat. *Dak:* gelamineerde vuren liggers.
Afbouwconstructie
Buitenkozijnen, ramen, deuren: hout (duurzaam geproduceerd meranti). *Dak:* pannen keramisch en EPDM en Ecogras. *Vloerafwerking:*

vloerbedekking en tegels. *Binnenwanden:* stucwerk. *Binnenkozijnen:* hout. *Plafonds:* hout en spuitwerk.
Installatie
Luchtbehandeling/ventilatie: mechanisch met warmteterugwinning.

